

Załącznik
do uchwały nr XLIV/481/06
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 25 stycznia 2006 r.
nr XLIV/481/06

PROGRAM
USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU MIASTA SUWAŁKI

Spis treści

1	Charakterystyka azbestu i wyrobów zawierających azbest	3
2	Ramy prawne	4
3	Skala problemu w Suwałkach	6
4	Kierunki działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Suwałk	6
5	Zasady pomocy samorządu terytorialnego w usuwaniu wyrobów azbestowych	8
6	Środki niezbędne do realizacji Programu	9

1. Charakterystyka azbestu i wyrobów zawierających azbest

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne. Odporność azbestu na działanie wysokich temperatur (temperatura rozkładu i topnienia ok. 1500°C) jest jedną z najważniejszych zalet, dzięki którym znalazł on szerokie zastosowanie jako surowiec niepalny w różnego rodzaju wyrobach. Właściwości termoizolacyjne i dźwiękochłonne, wytrzymałość na rozciąganie, elastyczność, a także odporność niektórych odmian azbestu na działanie kwasów, alkaliów i wody morskiej czynią zeń surowiec o szerokim zastosowaniu - stanowił surowiec w ponad 3000 opisanych technologii. M.in. stosowany był do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, wyrobów ciernych, takich jak: klocki hamulcowe, tarcze sprzęgłowe, wyrobów hydroizolacyjnych: lepiki, papy dachowe, płytki podłogowe, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek p/gazowych. W przeważającej części azbest zużywany był do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, głównie lekkiej, wytrzymałej, trwałej i niepalnej płyty azbestowo-cementowej – eternitu.

Pierwsze doniesienia o szkodliwym wpływie pyłu azbestu na układ oddechowy przypadają na lata 20-30-te XX wieku i pochodziły z Anglii. Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu.

Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną: *pylicy azbestowej* (azbestozy), *łagodnych zmian opłucnowych*, *raka płuca* i *międzybłoniaków*. Głównym skutkiem parazawodowej i środowiskowej ekspozycji na pył azbestu może być *międzybłoniak opłucnej*. W zależności od poziomu ekspozycji może być również obserwowany wzrost *ryzyka raka płuca*.

Wobec uznania szkodliwego wpływu włókien azbestu na człowieka w wielu krajach świata w latach 90-tych ubiegłego wieku wprowadzono całkowity zakaz jego stosowania.

2. Ramy prawne

Powszechne zastosowanie wyrobów azbestowych, wobec stwierdzenia ich negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi skłania do podjęcia działań zmierzających do eliminacji tych wyrobów z naszego otoczenia.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest wynika z art. 162 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627 z późn. zm.) stwierdzającego, że „wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji”.

14 maja 2002 r Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Obejmuje on m.in. usuwanie azbestu, szczególnie z budynków, propozycje rozwiązań składowania odpadów zawierających azbest (składowiska), postulowane zasady wsparcia finansowego, wytyczne do opracowania wojewódzkich i powiatowych programów usuwania wyrobów azbestowych, założenia dotyczące organizacji, systemu kontroli i monitoringu programu.

„Program...” ujmuje i podkreśla zasadę, że wyroby nieuszkodzone i w dobrym stanie technicznym, mogą być jeszcze wykorzystywane do roku 2032 r.

Program ten nakłada na gminy następujące zadania:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,

- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu.

Ogromne ilości wyrobów zawierających azbest znajdują się na nieruchomościach będących własnością osób fizycznych. Osoby te zobowiązane są do przedkładania Prezydentowi informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest, a Prezydent okresowo przedkłada przedmiotowe informacje wojewodzie, który prowadzi ich rejestr.

Obowiązujące przepisy prawa określają sposoby bezpiecznego użytkowania oraz warunki usuwania wyrobów zawierających azbest. Najważniejsze to:

- Prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane **wyłącznie** przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do ich prowadzenia.
- Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne.
- Prace te powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu powiatowemu organowi nadzoru budowlanego.
- Wykonawca prac polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon, ogrodzenia terenu prac, umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści „Uwaga – zagrożenie azbestem”.
- Prace powyższe muszą być prowadzone w taki sposób, żeby wyeliminować uwalnianie azbestu.

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest proces powstawania odpadów. Jediną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych.

3. Skala problemu w Suwałkach

Wyroby zawierające azbest, znajdujące się na terenie Suwałk to przede wszystkim płyty ściennie i dachowe oraz rury wodociągowe i kanalizacyjne.

Azbest znajduje się również w płytkach podłogowych PCV, okładzinach hamulcowych ubraniach ochronnych, kocach gaśniczych, płytach przy palnikach gazowych, uszczelkach i innych wyrobach – nie są to jednak znaczne ilości.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest usunięcie pokryć ściennych i dachowych zawierających azbest. Pozostałe wyroby stanowią margines problemu i nie są w takim stopniu narażone na uszkodzenie powodujące pylenie włókien azbestu.

W Planie Gospodarki Odpadami w Suwałkach przyjętym uchwałą nr XVII/192/03 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 grudnia 2003 r. ilość wyrobów zawierających azbest, zamontowanych na budynkach w Suwałkach oszacowano na 1607 m³, w tym:

na zasobach budownictwa wielorodzinnego znajduje się około 197 m³,

na terenach zakładów przemysłowych znajduje się około 10 m³,

na budynkach będących własnością osób fizycznych znajduje się około 1 400 m³.

Szacunkowa waga powyższych wyrobów to około 2 000 ton.

4. Kierunki działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Suwałk

Szkodliwe działanie uszkodzonych wyrobów zawierających azbest stanowi o potrzebie systematycznego usuwania tych wyrobów z terenu miasta. Koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych jest

znaczny i stanowi o tempie zmniejszania się ilości tych wyrobów w mieście. Przyspieszenie tego procesu wymaga pomocy właścicielom oraz zarządom budynków na których takie wyroby zostały zamontowane.

Wobec braku zewnętrznych źródeł finansowania usuwania wyrobów azbestowych, mieszkańcy mogą liczyć jedynie na wsparcie ze strony samorządu terytorialnego. Miasto Suwałki brało pod uwagę dwie możliwości:

- utworzenie składowiska odpadów zawierających azbest w najbliższym sąsiedztwie miasta,
- dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych przez właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych.

Działanie pierwsze radykalnie zmniejszyłoby koszt transportu oraz utylizacji odpadów powstałych po zdjęciu wyrobów z budynków. Obecnie odpady te trzeba dostarczyć na odległe składowiska pod Toruniem lub Łodzią. Oznacza to wysokie koszty transportu, również koszt utylizacji na komercyjnym składowisku jest wysoki.

Jedyną ekonomicznie uzasadnioną lokalizacją składowiska na potrzeby miasta jest teren bezpośrednio przylegający do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych a więc w granicach gminy wiejskiej Suwałki.

Zarówno przeznaczenie terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jak i zainteresowanie Urzędu Gminy Suwałki współpracą w tym temacie pozwalały mieć nadzieję że utworzenie składowiska w tej lokalizacji jest realne. Raport oddziaływania na środowisko proponowanego składowiska nie przewidywał negatywnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko. Mimo to propozycja przedsięwzięcia została przyjęta zdecydowanie negatywnie przez mieszkańców najbliższej wsi – Zielonego Kamedulskiego. Sprzeciw mieszkańców wpłynął na zmianę stanowiska władz samorządowych gminy Suwałki.

W tej sytuacji jedyną formą wsparcia mieszkańców miasta w usuwania wyrobów azbestowych jest przedstawione powyżej rozwiązanie drugie.

5. Zasady pomocy samorządu terytorialnego w usuwaniu wyrobów azbestowych

- a) Pomoc w usuwaniu wyrobów budowlanych zawierających azbest dotyczy właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych (osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe oraz spółdzielnie mieszkaniowe).
- b) Pomoc polegać będzie na odbiorze od właścicieli/zarządców budynków zdjętych, we własnym zakresie, wyrobów zawierających azbest (zgodnie z przepisami prace takie może wykonać jedynie podmiot posiadający stosowne pozwolenie). Samorząd miejski pokryje więc koszty transportu odpadów na składowisko odpadów niebezpiecznych oraz ich utylizacji.
- c) W celu odbioru wyżej wspomnianych wyrobów Urząd Miejski w Suwałkach wyłoni w drodze postępowania przetargowego podmiot posiadający pozwolenie na prowadzenie tego rodzaju działalności.
- d) Rozliczenie kosztów z podmiotem wykonującym zlecenie odbywać się będzie w oparciu o fakturę bazującą na cenie jednostkowej ustalonej w przetargu oraz ilości odpadów wykazanej w karcie przekazania odpadów na składowisko (korespondującej z szacunkiem ilości odpadów dokonany przez pracowników Urzędu Miejskiego).
- e) Źródłem finansowania pomocy jest Miejski Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- f) Procedura postępowania:
 - osoby fizyczne, wspólnoty oraz spółdzielnie mieszkaniowe występują, na przygotowanym formularzu do Prezydenta Miasta o odbiór z ich nieruchomości zdemontowanych z budynku wyrobów zawierających azbest (wniosek złożony musi być przed demontażem wyrobów co umożliwi pracownikom Urzędu Miejskiego weryfikację wniosku, w tym ilości wyrobów do usunięcia),

- po weryfikacji wniosku będą one, w ramach środków przeznaczonych na realizację Programu przeznaczane do realizacji - wnioskodawca otrzyma pismo informujące go o akceptacji wniosku,
- wnioskodawca zatrudni podmiot, posiadający stosowne pozwolenie do zdjęcia wyrobów zawierających azbest z budynku,
- zdjęte wyroby, zgodnie z procedurą postępowania z tego rodzaju wyrobami zabezpieczone folią zostaną złożone na nieruchomości wnioskodawcy, przygotowane do odbioru,
- po przekazaniu przez Wnioskodawcę informacji o przygotowaniu odpadów do odbioru wyłoniony podmiot odbierze je i dostarczy na składowisko odpadów niebezpiecznych.

Po uchwaleniu Programu przez Radę Miejską w Suwałkach zarządzeniem Prezydenta Suwałk zostanie przyjęty regulamin precyzujący procedurę udzielania pomocy w usuwaniu wyrobów zawierających azbest w oparciu o środki Miejskiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

6. Środki niezbędne do realizacji Programu

Koszt transportu odpadów azbestowych powstałych w wyniku usunięcia **wszystkich**, znajdujących się na terenie Suwałk wyrobów zawierających azbest, na składowisko odpadów niebezpiecznych oraz ich utylizacji można oszacować na około 1 600 000 zł (2 000 000 kg x 0,80 zł/ kg). Szacunek oparty jest o badanie suwalskiego rynku. Procedura udzielenia zamówienia publicznego na odbiór odpadów, przy wzrastającej konkurencji może obniżyć ten koszt.

Wysokie koszty zastąpienia wyrobów budowlanych zawierających azbest innymi, bezpiecznymi spowoduje rozłożenie procesu usuwania azbestu na wiele lat. W roku 2002 usunięto z terenu miasta 14,5 tony wyrobów azbestowych.

Przy uwzględnieniu pomocy przewidzianej niniejszym Programem ilość ta powinna ulec zwielokrotnieniu.

Uwzględniając powyższe oraz możliwości finansowe Miejskiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej szacuje się że wyroby budowlane zawierające azbest będą usuwane z terenu miasta w tempie około 150-200 ton rocznie.

Wymaga to przeznaczania na ten cel, w planie finansowym Miejskiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kwoty około 150 000 zł rocznie.